

Waarom zoekt minister Heinen de gevarenzone op? Onze rentelasten zijn een koekoeksjong dat andere uitgaven verdringt

Posted on 22 september 2026 by Menno Tamminga

In de Tweede Kamer zou elke werkdag elk uur deze jingle moeten klinken: 'Let op! Geld lenen kost geld.'

Het is de verplichte waarschuwing bij elke reclame voor het lenen van geld. Irritant, maar wel wáár. Toepasselijk als de Tweede Kamer volgende week debatteert over de staatsfinanciën, inclusief de begroting van de Nationale Schuld.

Gevarenzone

Eelco Heinen (VVD), die het imago koestert van een vastberaden, zuinige minister van Financiën, zoekt in de Miljoenennota 2027 de gevarenzone op. Het financieringstekort van de overheid stijgt tot 2,9 procent van de productie van

goederen en diensten.

Dat is een fractie verwijderd van de bovengrens van 3 procent die is afgesproken bij de invoering van de euro. Maar daarbij geldt niet: afspraak is afspraak. Frankrijk negeert de grens al jaren straffeloos. Daar kom ik later in deze column op terug.

In 2027 moet de Nederlandse overheid 11,6 miljard euro rente betalen over de staatsschuld, verwacht Heinen. Dat is bijna een derde meer dan dit jaar. En dát is dan weer bijna het dubbele van 2020. Toen leefden ministers van Financiën over de hele wereld in het paradijs. Centrale banken hadden de rentetarieven kunstmatig gedrukt. De Nederlandse staatsschuld kostte toen 4,7 miljard euro rente.

Schulden maken

Inmiddels ziet de wereld er anders uit. De oorlog in Iran heeft de olie- en gasprijzen omhoog gestuwd. De inflatie volgt. Beleggers kijken met argusogen naar spilzieke overheden in de Verenigde Staten en Frankrijk. Ze zien de kolossale behoefte van de Amerikaanse techbedrijven aan extra schulden voor AI-investeringen.

De optelsom van deze trends is dat de rente op de kapitaalmarkt, waar overheden en bedrijven geld lenen met een jarenlange looptijd, halsoverkop is gestegen.

Dat doet pijn, óók in Den Haag. Een deel van de Nederlandse staatsleningen dateert nog uit die periode van ultralage rentestanden. Onderzoekers van RaboResearch becijferden onlangs dat beleggers nog voor 150 miljard euro Nederlandse staatsobligaties bezitten met een rente van minder dan 1 procent. Deze obligaties moeten worden terugbetaald tussen nu en 2032. Het benodigde geld leent Nederland door nieuwe obligaties uitgeven met een rente die zeker driemaal zo hoog is.

Niet alleen de prijs van geld stijgt. Ook de omvang van de schuldenlast van de overheid stijgt. Vrijwel elk kabinet heeft een begroting met een tekort. De kunst en kunde van een minister van Financiën moet zijn om het tekort én de schuldenlast beheersbaar te houden. Dat betekent dat je in de huidige gunstige conjunctuur juist níet de gevarenzone opzoekt.

Giftige cocktail

De beheersbaarheid is ook gediend met robuuste economische groei. Want meer groei betekent meer banen, meer inkomens en meer belastingontvangsten om de stijgende rente te betalen. Ook daar schiet het kabinet-Jetten tekort. Het Centraal Planbureau (CPB) kwam op Prinsjesdag met een groeiraming voor 2027 van 1,2 procent. Dat is onder het kabinetsdoel van 1,5 procent structurele groei.

De stijgende rente én de constant groeiende schuld zijn een potentieel giftige cocktail. Stijgende rentelasten gedragen zich als een koekoeksjong. Eerst gaan ze andere overheidsuitgaven, zoals gezondheidszorg, defensie en sociale uitkeringen in de weg zitten. En als ze doorgroeien duwen de koekoeksjongen de andere uitgaven uit de begroting.

Het koekoeksjong groeit

Hoe werkt dat? Een gestileerd voorbeeld. Je kunt het totale bedrag aan belastingen en premies dat de overheid jaarlijks int bij burgers en bedrijven per dag berekenen. Dan krijg je de gemiddelde 'belastingdag'. In werkelijkheid is er sprake van seizoenpatroon. Maar het gaat om het voorbeeld van het koekoeksjong.

Uit de Miljoenennota 2020 kun je afleiden dat toenmalig minister van Financiën Wopke Hoekstra (CDA) aan de opbrengst van minder dan zes werkdagen belastingen en premies genoeg had om de rente op de staatsschuld te betalen. Nu heeft Heinen daar al bijna negen dagen voor nodig. Het koekoeksjong groeit en zit andere uitgaven dwars.

Gek genoeg gaat het bij de hoogte van het financieringstekort altijd over de Europese 3 procent- norm. Als de tekorten en de schulden ontsporen, zoals nu in Frankrijk, moeten landen steeds meer schulden maken om de rente op hun schuld te betalen, die daardoor steeds verder oploopt. Het is een levensgevaarlijke draaikolk. Schuld is de stille sloper.

Heinen klopt zich in de Miljoenennota op de borst over onze comfortabele schulden- en rentelasten in internationaal perspectief. Dat klinkt een beetje gratuit. In de Miljoenennota staat ook dat de hogere rentestanden tot hogere kosten leiden. Nederland betaalt ongeveer 1 procent van zijn economische productie aan rente op

staatsschuld, klinkt het sussend, terwijl het gemiddelde van de grote industrielanden rond 3,5 procent ligt.

De diepte in

Voor Frankrijk dreigt inmiddels de draaikolk van schuld en rente. De Franse regering wil bezuinigen om het financieringstekort niet bóven de 6,5 procent te laten stijgen. Frankrijk moet beleggers 4,57 procent rente betalen om voor tien jaar geld te lenen. Nederland 3,6 procent.

Hoe lang zijn zulke verschillen in de eurozone nog houdbaar? Het is alle hens aan dek, anders dreigt bij een reddingactie voor Frankrijk ook de Nederlandse schatkist meegezogen te worden, de diepte in.

Wynia's Week brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week, **156 keer per jaar**, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. [Doet u \(weer\) mee?](#) Hartelijk dank!